

Κροπότκιν: Η Μεγάλη Γαλλική Επανάσταση

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Ένα μνημειώδες έργο του γνωστού Ρώσου επαναστάτη Πιότρ Κροπότκιν (1842-1921) είδε το φως της δημοσιότητας σε μία καλαίσθητη έκδοση πριν από λίγες ημέρες. Πρόκειται για την ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης, της «Μεγάλης Επανάστασης», όπως την χαρακτηρίζει ο ίδιος.

- Πιότρ Αλεξέγιεβιτς Κροπότκιν
- *Η Μεγάλη Γαλλική Επανάσταση, 1789-1793,*
- μετ. Γ. Καστανάρας,
- Εκδόσεις Κουκκίδα,, Αθήνα 2015,σελ. 687

ΠΙΟΤΡ ΑΛΕΞΕΓΙΕΒΙΤΣ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

1789-1793

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΥΚΟΥΔΑ

Το έργο ανήκει ίσως στα λιγότερο γνωστά στο ευρύ αναγνωστικό κοινό, περισσότερο γνωστό πάντως από τις γεωμορφολογικές μελέτες του συγγραφέως (*Résumé d'orographie de la Sibirie*, 1867) και την ιστορία της ρωσικής λογοτεχνίας του (*Russian Literature*, McClure, Phillips & amp; Co, New York, MCMV [1905]).

Η «Εισαγωγή» που προηγείται του έργου, είναι του G. Woodcock και είναι αρκετά κατατοπιστική τόσο για τον ειδικό όσο και για τον μη ειδικό αναγνώστη. Επισημαίνει ο Woodcock ότι ο Κροπότκιν «έγραψε απολύτως συνειδητά για τον απλό αναγνώστη, επιδιώκοντας να αγγίξει τον εργάτη αλλά και να πείσει τον διανοούμενο δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη διαύγεια της παρουσίασης» (σ. 24). Τονίζεται δε στην «Εισαγωγή» ότι «η Μεγάλη Επανάσταση δεν είναι ανοιχτά ένα μανιφέστο του αναρχισμού», αν και ο Κροπότκιν «αναζητά να βρει στη Μεγάλη Επανάσταση τις ρίζες του κινήματος στο οποίο ανήκε» (σ. 33). Προς τούτο θα σημειώσω ότι ο Κροπότκιν αναγνωρίζει πως «οι αρχές του αναρχισμού κατάγονταν ... από τα πεπραγμένα της Γαλλικής Επανάστασης» (σ.245. Πβ. σ. 677).

Στον «Πρόλογο» του έργου του ο Ρώσος συγγραφέας παραδέχεται ότι «όλοι όσοι γνωρίζουν την ιστορία της Επανάστασης θα καταλάβουν πόσο δύσκολο είναι να αποφεύγει κανείς σφάλματα σε γεγονότα όταν προσπαθεί να ανιχνεύσει την εξέλιξη των παθιασμένων συγκρούσεων της» (σ. 40).

Τα ρεύματα που προετοίμασαν την Επανάσταση, ήταν, κατά τον Κροπότκιν, δύο: «το ρεύμα των ιδεών αναφορικά με την πολιτική αναδιοργάνωση του κράτους

[από τις μεσαίες τάξεις] και το ρεύμα της δράσης [από τον λαό, τους χωρικούς και τους εργάτες]» (σ. 45. Πβ. σσ. 47-48, σσ. 57-58, σ. 110).

Τις αιτίες της Επανάστασης εντοπίζει ο Ρώσος επαναστάτης στην έλλειψη του ψωμιού (σ. 46, σ. 210, σ. 423, σ. 431) και στους φεουδαρχικούς φόρους (σ. 46). Σε πολλές περιπτώσεις, ο Κροπότκιν προβαίνει σε συγκρίσεις μεταξύ των κοινωνικών συνθηκών που επικρατούσαν στην Γαλλία κατά την εποχή της Επανάστασης και στην Ρωσία της εποχής του (σ. 102, σ. 278, σ. 312, σ. 509, σ. 515, σ. 670).

Δεν μπορεί παρά να καταδικάσει ο Κροπότκιν την διαρκώς διαφαινόμενη και αυξανόμενη γραφειοκρατία της κυβερνητικής εξουσίας, η οποία αφορά στις διοικητικές λειτουργίες κ.α. και η οποία εγκαινιάζεται κατά την εποχή της «Τρομοκρατίας», ήτοι μετά το 1793 (σ.623). Τότε προσδιορίζει χρονικά και το «τέλος της Επανάστασης» (σ. 642, σ.665).

Στην ιστορική αφήγηση ο Κροπότκιν παραπέμπει σε απόψεις και ερμηνευτικές Γάλλων κυρίως ιστορικών, απορρίπτει τους «αντιδραστικούς ιστορικούς», ομολογεί ότι γνωρίζει η αγνοεί αρχειακές πηγές (που ενδεχομένως σήμερα είναι προσιτές στους ιστορικούς), παραθέτει λεπτομέρειες γεγονότων και προχωρεί σε χαρακτηρισμούς προσώπων, και όλα αυτά με έναν τρόπο απλό και κατανοητό. Πέραν από τις επιφυλάξεις που μπορεί να έχει κανείς για ορισμένες προσεγγίσεις του, είναι, νομίζω, αρνητικό το γεγονός ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα προσπέρασε μάλλον αδιάφορα το σπουδαίο έργο που παρουσιάζω σήμερα.

Τα συμπεράσματα του έργου (σσ. 669-678) αναφέρονται κυρίως στην «νέα Γαλλία» που γεννήθηκε μετά το 1789. Μάλιστα ο Κροπότκιν θεωρεί και ελπίζει ότι η επόμενη μεγάλη επανάσταση θα συμβεί στην Ρωσία «όπου η ελέω Θεού βασιλική εξουσία πνέει τα λοίσθια» (σ. 675, προσδίδοντας ένα προφητικό στοιχείο στην αποτίμησή του.